

Karel Toma: Torzo života

Sentimentální pijáci

Příteli melancholiku,
druhu mé duše tulácké,
pod kterým nebem zhasnou kdysi
životy naše žebrácké?

Pohádek našich stříbro, šed'
kdy rozstříkne se, v kterou zem?
Kdy hudby, jež jsme milovali,
posledním vzdychnou akordem?

Oh, dávná láska procitá
zas echy v strunách srdce. Dost!
Na zdraví sobě! Snům a světu!
Ať requiem má minulost.

Ve zlatém víně ztopíme
tyranský rozmar paměti.
A zpívat budem, zapomenem
lásku i vztek i prokletí.

(Toman, Karel: Torso života. Moderní revue, Praha 1902, s. 40–41)

Podzim

Večery kouzelné! V mlhách stříbrných
měsíčních paprsků se taví sníh
a mlýny hrají pod stráněmi.

Dumavá práce zelenavých kol
si zpívá šerem! Proč ten stesk a bol
mou duši chyt' a tlačí k zemi?

I na mých polích praskal zlatý klas
a za polední slunce svit se třás'
a tančil po vlnách mých polí.

A pro mé zrno mlýny nehrají.
Strništěm illusi si hvízdají
výsměšné větry... a to bolí.

(Toman, Karel: Torso života. Moderní revue, Praha 1902, s. 31–32)

Karel Toma: Melancholická pout'

Mým snem jsi prošla...

Mým snem jsi prošla, jako zjevení
alejí tmavou v půlnoci jde tiše.
A skoupý vínek černé zelení,
jenž celovat chtěl čelo tvé i vlas,
již vadne, chřadne, hořkou vůní dýše.

A neznám ani jméno tvé. Tvůj hlas
a rytmus kroků v mojich smyslech dřímá.
A reflex tvojich očí radostných
mi dává zapomenout, že je zima,
že na stromech a v duši leží sníh.

(Toman, Karel: Melancholická pout'. Dyk a Ryba, Praha 1906, s. 17–18)

Karel Toma: Měsíce

Prosinec

Šla do Betléma rovná cesta,
zářila hvězda, všechno bylo prosté.
A za nábožných písní
sny otců našich věčně putovaly
po starém mostě.

Byl, nebyl Betlém?
Však na tom mostě rozmaryna roste
a poutníčkové věrní tiše obrátí se,
když místo spasitele
čeládku chlěvní najdou.

A vracejí se domů s vírou,
že za rok hvězda stane jistě nad Betlémem
a ta již neoklame.

(Toman, Karel: Měsíce. Praha 1918, s. 29)

Karel Toma: Stoletý kalendář

Improvizace

Mne léky mořili a dietou,
až poslal jsem je k čertu.
Dnes květy chci, jež rudě vykvetou
a číši, jež lne ke rtu.

Granátem svítí víno červené
a tančivě v něm zpívá,
nač srdce nemocné si vzpomene,
života píseň lstivá.

Šílený tanec žen a osudů
a myšlenek a vášní
a z těch si nové kouzlo dobudu
a prudší rytmy básní.

Jako mé písni, dala česká zem
slzy a krev a hlínu
francouzské révě přesazené sem,
tož mělnickému vínu.

A granátový třpyt v nich obou plá
a jiskřičkami šlehá,
i domoviny chuť a zatrpklá
též Nerudova něha.

Tys víno rudé také miloval,
až vypadlo ti dláto,
tys platil krví, ty jsi všecko dal,
co tady muži svato.

Ve smutné chvíli tobě připíjím,
příteli jene Šturso,
a ruka se mi třese strachem zlým,
můj drahý Jene Šturso.

30. 4. 1925

(Toman, Karel: Stoletý kalendář. Fr. Borový, Praha 1926, s. 34–36)

pozn.: Tuto báseň napsal Toman dva dny před úmrtím sochaře Jana Štursy.

Aix-en-Provence

Tvé platany a kašny se mnou jdou,
tvé chrámy smyslné i modré nebe,
zklenuť nad zvlněnou zahradou
tichého kraje. Ve snách vidím tebe,
pokojné město, s tebou žiji znova
a šeptám tobě milenecká slova.

Šum vody slyším, zpívá vodovod
a řeka plyne zasněně a tiše.
Při kolébavce v kámen jatých vod
kdys umírala stará římská říše.
Však tvoje zvony slavným hymnem bijí,
nic neslibují: zvoní, jsou a žijí.

Ráj na zemi si stvořit znal tvůj lid
a Matka Boží je mu přímluvkyní
a svatá církev spěchá posvětit
radosti jeho na světě, hned nyní.
A břečťan, vavřín, cypřiš klidně věncí
v života kruhu lidskou existenci.

Mne seveřana v chladném paláci
při krbu večer důvěrně jsi hrálo,
když počet z dne jsem skládal. Na práci
jsem vynaložil hodin věru málo,
jak tvoje cikády jsem žil a lítal
a v zimním slunci tančivě se kmital.

Buď sbohem, město, jež jsi dalo mír
uštvané duši, tělu dalo zdraví,
buď sbohem! Ve tvůj podvečerní vír
seveřan smutný pod platan se staví
a jeho oči bloudí trochu stranou.
Nuž díky, díky! A snad na shledanou.

(Toman, Karel: Stoletý kalendář. Fr. Borový, Praha 1926, s. 15–17)

